

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aktuālā situācija ar grozījumiem MK noteikumos Nr. 353
“Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas
kārtība”

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Zaļais publiskais iepirkums (ZPI)

Zaļais publiskais iepirkums – tādu preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkums, **kuru ietekme uz vidi to aprites ciklā ir mazāka** nekā precēm, pakalpojumiem un būvdarbiem ar tādu pašu lietojuma mērķi, kas iegādāti, nepiemērojot zaļā publiskā iepirkuma principus.
(PIL 1.34)pants)

Zaļā kursa mērķu īstenošanā būvniecības procesa zaļināšana ir viena no prioritātēm.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ZPI valdības deklarācijā

“Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību” un rīcības plānā

Zaļā iepirkuma **īpatsvara palielināšana** ir viena no Artura Krišjāņa Kariņa vadītās valdības prioritātēm

Deklarācijā dotie uzdevumi:

111. p. Panāksim ekonomiski efektīvu un pārdomātu resursu izmantošanu, attīstot aprites ekonomiku, pilnveidojot zaļā publiskā iepirkuma regulējumu, lai veicinātu tā plašāku lietojumu, kā arī ieviešot īpašu pasākumu programmu sabiedrības ikdienas paradumu maiņai, atbalstot bezatkritumu dzīvesveidu un vietējo, bioloģisko produktu izvēli.

157.1. Noteiksim zaļo komponenti kā vienu no vērtēšanas kritērijiem un veicināsim vietējo ražojumu izmantošanu publiskajos iepirkumos.

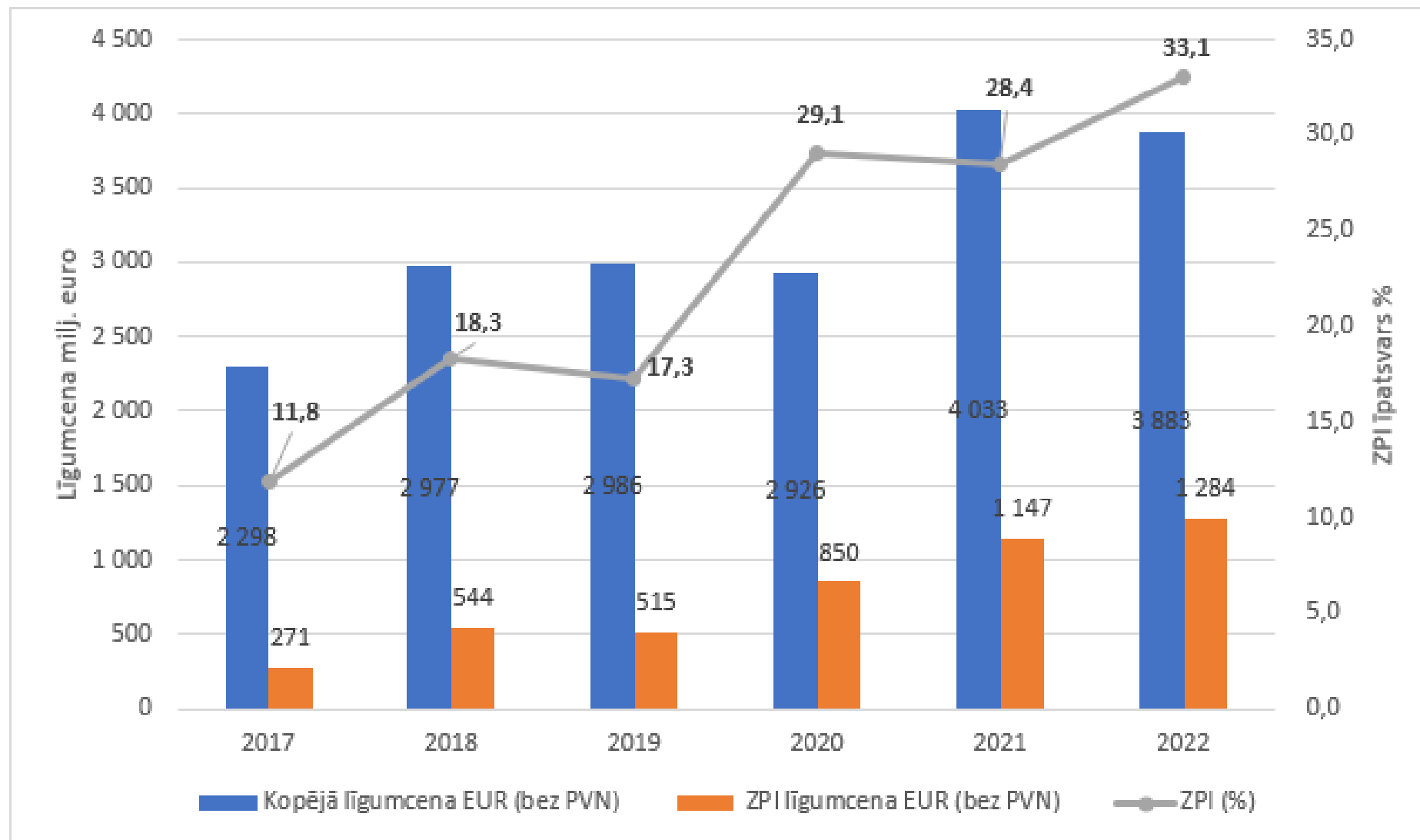
Rīcības plāna pasākums:

Veicināt Zaļā publiskā iepirkuma plašāku lietojumu, pilnveidojot normatīvo regulējumu zaļā publiskā iepirkuma jomā, pielāgojot zaļā iepirkuma prasības un kritērijus mainīgai un modernai dzīves videi un iedzīvinot aprites ekonomikas principus.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Zaļā publiskā iepirkuma īpatsvars (fiansiālā izteiksmē) – IUB dati

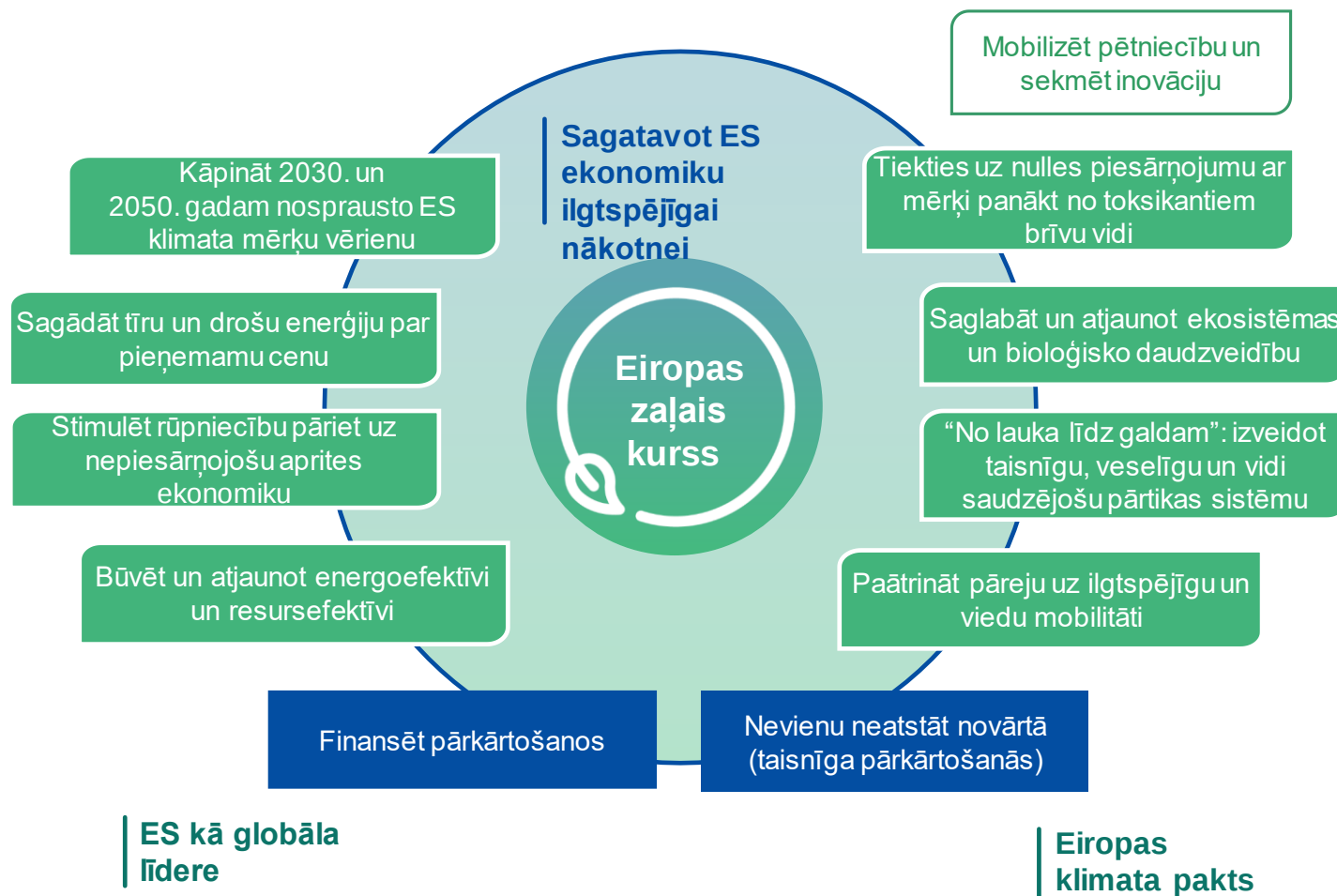
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas zaļais kurss (*Green deal*)

**2050.gadā Eiropa
pirmā klimatneitrālā
pasaules daļa.**

**Līdz 2030. gadam
samazināt
siltumnīcefekta gāzu
emisijas par vismaz
55 % salīdzinājumā ar
1990. gada līmeni.**

Būvniecības nozare ir
atbildīga par **30% no
kopējām SEG** emisijām ES;

Zaļais publiskais iepirkums ir būtisks Zaļā kursa īstenošanas instruments

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

MK not. nr. 353 grozījumu mērķis

- **Veicināt videi draudzīgāku** produktu un pakalpojumu iepirkumus;
- **Nodrošināt emisiju samazināšanu** (mazināt klimata pārmaiņas);
- **Pārskatīt un vienkāršot** ZPI prasības, ņemot arī vērā tehnoloģisko attīstību un līdzšinējo ZPI piemērošanas praksi (*MK not. nr. 353 ir spēkā no 2017.gada 1. jūlija*).
- **Veicināt sabiedrības vides apziņu** un iepirkumos **vērtēt aprites cikla izmaksas**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

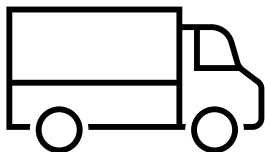
Grozījumi MK noteikumos Nr.353 «Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība»

Obligāti (1.pielikums):	Brīvprātīgi (2.pielikums):
1.Biroja papīrs	1. Biroja ēku projektēšana, būvdarbi un apsaimniekošana
2.Drukas iekārtas	2. Ceļu projektēšana, būvniecība un uzturēšana
3.Datortehnika un IKT infrastruktūra	3. Ūdens sildītāji siltuma ražošanai
4.Pārtika un ēdināšanas pakalpojumi	4. Dārzkopības produkti un pakalpojumi
5.Tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi	5. Elektroenerģija
6.Iekštelpu apgaismojums	6. Klozetpodi un pisuāri
7.Ielu apgaismojums un satiksmes signāli	7. Koģenerācijas iekārtas
8. Trešās grupas ēku jauna būvniecība, pārbūve, projektēšana un nojaukšana	8.Mēbeles
9. Transports (vieglais pasažieru un komerctransports)	9.Notekūdeņu infrastruktūra
	10.Sienu paneļi
	11.Izlietnes, krāni, dušas uzgaļi un to aprīkojums
	12.Tekstilpreces
	13.Transports (sabiedriskais un atkritumu savākšanas)
	14.Veselības aprūpes elektriskās un elektroniskās iekārtas
	15.Atpūtas un sporta infrastruktūra

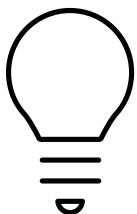

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

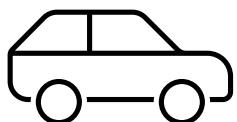
Grozījumi MK not. nr. 353

Pārtika un ēdināšanas pakalpojumi – Pasūtītājam dota iespēja noteikt pēc iespējas tuvāku **piegādes attālumu** (piemēram, 250 km) audzēšanas/ražošanas vietai, vienlaikus nodrošinot pietiekamu **konkurenci un iespēju piegādāt produktus**;

Iekštelpu un ielu apgaismojums – precizētas prasības atbilstoši jaunajām energomarkējuma prasībām;

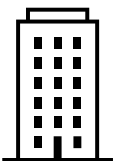

Transportlīdzekļu iegāde – izvērtētas CO2 prasības un **ZPI kritēriji** tiek noteikti kā **obligāti piemērojami** jaunu vieglo transportlīdzekļu iegādei, tādējādi **veicinot Zaļā kursa mērķu īstenošanu** un pakāpenisku pāreju **uz bezemisiju** transporta līdzekļiem.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

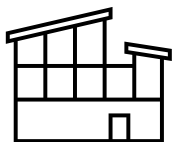
Grozījumi ZPI kritērijos būvdarbu iepirkumos (I)

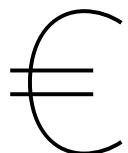
Līdz šim zaļais publiskais iepirkums **būvdarbu iepirkumos** (vairāk kā 40 ZPI kritēriji) bija **brīvprātīgi** piemērojams tikai **biroja ēkām**;

2021.gadā VARAM uzdevumā biedrība "Latvijas Ilgtspējīgas būvniecības padome" veica "**Datu ieguvī, t.sk. vākšanu, iegūšanu, apkopošanu un analīzi par zaļā publiskā iepirkuma kritēriju piemērošanu būvdarbu iepirkumos**". Ņemot vērā līdzšinējo ZPI kritēriju piemērošanas praksi, tika izvērtētas tās prasības, kuras piemērot un kuras attiecināmas Latvijas situācijai.

Piedāvātajos grozījumos noteikti **14 obligāti piemērojamie ZPI kritēriji** būvdarbu iepirkumos, **paplašinot tvērumu uz 3.grupas ēkām**.

Ikgadēji **~30%** no visu publisko iepirkumu finansiālā apjoma ir **būvdarbu iepirkumi**, kas veido **~1 mljrd. eiro** gadā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Grozījumi ZPI kritērijos būvdarbu iepirkumos (II)

3.grupas būves būvniecības iecere

Jauna būvniecība

Pārbūve

Projektēšana

Nojaukšana (C1, C4)

Būvniecībā **trešās grupas ēkas un būves ir >5 milj. euro sliekšņa.**

Kamēr ZPI kritēriji ir **rekomendējoši**, tie **tiek izmantoti minimāli.**

Būvniecības sektorā ZPI piemērošana veicina ēnu ekonomikas samazināšanos, jo tiek nodrošināta būvniecības procesu labāka pārskatāmība.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

MK not. nr. 353 grozījumu izstrāde

Noteikumu projektā iekļautie ZPI kritēriji un prasības **apspriestas tematiskajās diskusijās** (transports, būvdarbi, pārtikas iegāde un ēdināšanas pakalpojumi), kur piedalījās ministriju, nozaru asociāciju, nevalstisko organizāciju, sociālo partneru pārstāvji un iepirkumu speciālisti.

Par grozījumiem iepirkumu speciālisti tika informēti **semināros** par ZPI piemērošanu gan 2021., gan 2022.gadā.

Grozījumi stāsies spēkā ~1 mēneša laikā pēc apstiprināšanas, izņemot:

24. Grozījumus šo noteikumu 1.pielikumā, kas paredz papildināt preču un pakalpojumu grupas, kurām publiskajā iepirkumā obligāti piemērojams zaļais iepirkums, ar jaunu grupu par **trešās grupas ēku būvniecību, pārbūvi, projektēšanu un nojaukšanu** un to ietvaros piemērojamām prasībām un kritērijiem, piemēro iepirkumiem (izņemot šo noteikumu 25.punktā minētos iepirkumus) sākot **ar 2024.gada 1.janvāri**;

25. Šo noteikumu 24.punktā minētos grozījumus, kā arī grozījumus šo noteikumu 1. un 2. pielikumā, kas paredz iekštelpu un ielu apgaismojumu energoefektivitātes prasību un kritēriju precizēšanu, nepiemēro būvdarbu un projektēšanas iepirkumiem, kas Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna investīciju projektu ietvaros izsludināti līdz 2024.gada 1.maijam.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

leguvumi no grozījumiem MK not. nr. 353

Pārskatītas un vienkāršotas ZPI prasības Latvijas situācijai.

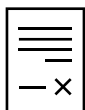
Noteikumu projekta izmaiņas atstāj pozitīvu ietekmi uz konkurenci vietējā tirgū un tas ļauj uzņēmumiem pārorientēties uz videi draudzīgāku pārvaldību, kas savukārt veicina uzņēmumu konkurētspēju Eiropas tirgū.

Būvniecība un transports ir vieni no lielākajiem vides piesārņotājiem, kur ir būtiska nepieciešamība uzlabot vides kvalitāti.

Zaļā kursa mērķu īstenošanā būvniecības procesa zaļināšana un zaļā iepirkuma īpatsvara palielināšana ir viena no jaunās Artura Krišjāņa Kariņa vadītās valdības prioritātēm, kas iekļauta vairākos deklarācijas punktos.

Iepirkumu veicēji gaida noteikumu grozījumu stāšanos spēkā, lai varētu piemērot jaunos ZPI kritērijus un īstenot Zaļā kursa īstenošanu Eiropas Savienības struktūrfondu projektos (pārtikas iegādes un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumi, iekštelpu apgaismojums, būvdarbu iepirkumi, u.c.)